

Aleksandro
Stulginskio
Universitetas

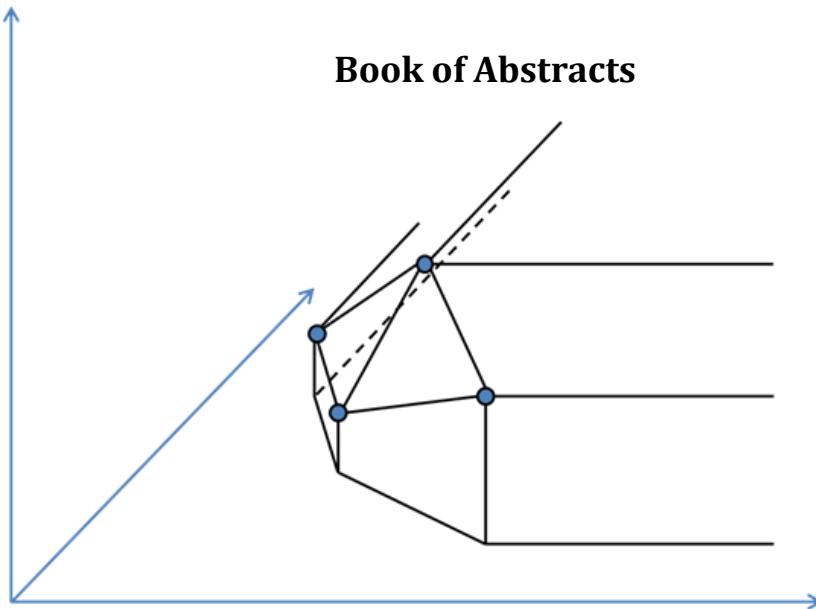

KLAIPĖDOS
UNIVERSITETAS

The 3rd International Scientific Conference
**ECONOMICS AND MANAGEMENT
SCIENCE & STUDIES - INNOVATIVE SOLUTIONS**

June 21–22, 2018

Book of Abstracts

Vilnius–Kaunas–Klaipėda

Kuriame
Lietuvos ateitį

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

The conference is organised under the project "Activity Analysis Framework for Structural Change–Productivity–Climate Nexus in Agriculture". The project is funded by the European Social Fund according to the activity 'Improvement of researchers' qualification by implementing world-class R&D projects' of Measure No. 09.3.3-LMT-K-712.

Scientific Committee

Prof. M. Asmild (CU, Denmark), Prof. A. Baležentis (MRU, Lithuania), Prof. T. Baležentis (LIAE, Lithuania), Prof. A. Gargasas (ASU, Lithuania), Prof. J. L. Hougaard (CU, Denmark), Dr. I. Kriščiukaitienė (LIAE, Lithuania), Prof. N. Kuznecova (СПбГУ, Sankt-Peterburg RF), Dr. R. Melnikienė (LIAE, Lithuania), Dr. V. Kafidov (Kaliningrad, RF), Prof. J. Ramanauskas (KU, Lithuania), Prof. R. Stašys (KU, Lithuania), Prof. B. Rivža (LLU, Latvia), Prof. D. Štreimikienė (LAEI, Lithuania), Prof. A. Miceikienė (ASU, Lithuania), Prof. E. Župerkienė (KU, Lithuania), Prof. V. Zinovchuk (Ukraine), Prof. J. Žukovskis (ASU, Lithuania), Prof. V. Draškovič (UM, Montenegro), Dr M. Draškovič (UM, Montenegro), Dr T. X. Li (NAU, China)

Organising Committee

A. Galnaitytė, V. Namiotko, V. Pilipavičius, I. Mūgienė, V. Tamulienė, V. J. Žilinskas, A. Giedraitis

Reviewers

Prof. A. Baležentis (MRU, Lithuania), Prof. T. Baležentis (LIAE, Lithuania), Prof. A. Gargasas (ASU, Lithuania), Dr. I. Kriščiukaitienė (LIAE, Lithuania), Prof. J. Ramanauskas (KU, Lithuania), Prof. D. Štreimikienė (LAEI, Lithuania), Prof. V. Draškovič (UM, Montenegro), Dr M. Draškovič (UM, Montenegro)

Schedule

June 21

9⁰⁰–10⁰⁰ *Registration*

10⁰⁰–10¹⁰ Welcome Address

10¹⁰–12⁰⁰ Plenary Session

A. Jedik, A. Stalgienė. The likelihood of farms bankruptcy: The case of Lithuanian family farms

R. Stašys, I. Borucińska-Dereszkiewicz. South Baltic youth core groups network (SB YCGN) for solving local issues

D. Štreimikienė, Y. Bilan, U. Mentel. Sustainability assessment of power sector in EU

J. Ramanauskas. Tarptautinio mokslo žurnalo „Vadybos mokslas ir studijos – kaimo verslų ir jų infrastruktūros plėtrai“ strategijos metmenys

---

12⁰⁰–13⁰⁰ *Lunch*

13⁰⁰–15⁰⁰ Poster Presentations

A. Gargasas, M. Samuolaitis. Kokybės vadybos sistemų taikymas transportavimo procesų valdyme

E. Ribašauskienė, D. Šumylė. Lietuvos žemės ūkio kooperatyvų ekonominės veiklos įpaslauginimo vertinimas

L. Pareigienė, E. Ribašauskienė. Tautinio paveldo valstybinės apsaugos įtaka amatininkų veiklai

R. Vilkė, L. Pareigienė. Kaimo bendruomenės: endogeninis identitetas ar naujasis socialinis judėjimas?

15⁰⁰–18⁰⁰ Workshop IA

A. Galnaitytė, V. Namiotko, L. Novickytė. Ar yra pakankamai stengiamasi plėtoti tvarų ūkininkavimą?

I. Kriščiukaitienė, A. Galnaitytė. Lietuvos žemės ūkio sektoriaus raidos iki 2030 m. modeliavimas

I. Vidrevičienė, D. Urmonienė. Sąveikaujantis valdymas kooperatyvuose

V. Tamulienė, A. Čapienė. Kooperatyvų ir gamintojų asociacijų rinkodaros komunikacijos galimybės socialiniuose tinkluose

---

Workshop IB

A. Gargasas, M. Samuolaitis. Krovinių transportavimo proceso organizavimo rizikos valdymas Lietuvoje

D. Štreimikienė, A. Płachciak. Comparative sustainability assessment of countries based on sustainable development goals

R. Stašys, K. Žegunis. Paslaugų valdymas skatinantis racionalų jų vartojimą sveikatos priežiūros sektoriuje

J. Streimikis, M. Draskovic. Sustainability assessment of innovation strategies for energy companies

---

18⁰⁰ *Dinner*

June 22

9³⁰–10⁰⁰ *Breakfast*

10⁰⁰–12⁰⁰ Workshop IIA

L. Pareigienė, G. Kuliešis, E. Ribašauskienė. Lietuvos ūkininkų nuostatos kurti tarpusavio pagalbos fondus

A. Baležentis. Tyrimo „Kur gyvensime 2050-aisiais“ metodologinės nuostatos

E. Klimas. Verslo komunikacijos veiksmingumas organizacijų vystymuisi

A. Gargasas, M. Samuolaitis. Kokybės vadybos sistemų taikymas transportavimo procesų valdyme

Workshop IIB

A. Raupelienė, V. Tamulienė. Žemės ūkio kooperatyvų kūrimosi ir jų veiklos gerinimo kryptys

A. Gargasas, A. Kunauskas. Verslo partnerystės vystymo multimodaliniame transporte veiksniai

D. Štreimikienė, V. Draskovic. Implications of sustainable development for business

---

12⁰⁰–15⁰⁰ Discussion

15⁰⁰ *End of Conference*

AR YRA PAKANKAMAI STENGIAMASI PLĖTOTI TVARŲ ŪKININKAVIMĄ?

Aistė Galnaitytė, Virginia Namiotko, Lina Novickytė
Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas

Intensyvaus ūkininkavimo neigiamas poveikis aplinkai yra visuotinai pripažintas ir nebesukelia didesnių diskusijų tarp mokslininkų bei politikos formuotojų. Todėl vykdant žemės ūkio veiklą, būtina tausoti bei išsaugoti šalies gamtinius išteklius ir aplinką, siekiant dabartinės ir ateities kartų gerovės. Tvarus ūkininkavimas yra itin svarbus dabartinių ir būsimųjų kartų aprūpinimui saugiais maisto produktais ir gyvenimo kokybei apskritai. Šio tyrimo tikslas – išsiaiškinti, ar egzistuojančios politikos priemonės skatina tvaraus ūkininkavimo plėtrą. Tyrimo metu buvo išsamiai išanalizuotas jau įgyvendintų (*ex-post*) agrarinės aplinkosaugos politikos priemonių poveikis ir visapusiškai įvertintos tvaraus ūkininkavimo plėtros kliūtys ir galimybės. *Ex-post* poveikio vertinimui buvo naudojamas panašiausių atvejų analizės (angl. *propensity score matching analysis*) metodas ir išsamiausias Lietuvoje ekonominės informacijos apie žemės ūkio subjektų veiklą duomenų bazės – Ūkių apskaitos duomenų tinklo (ŪADT) duomenys. Tyrimo rezultatai suteikė mums naujų žinių apie agrarinės aplinkosaugos priemonės „Ekologinis ūkininkavimas“ įgyvendinimo veiksmingumą Lietuvoje, leido identifikuoti tvaraus ūkininkavimo plėtros kliūtis ir sudarė prielaidas apsvarstyti tvaraus ūkininkavimo plėtros galimybes.

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO SEKTORIAUS RAIDOS IKI 2030 M. MODELIAVIMAS

Irena Kriščiukaitienė, Aistė Galnaitytė
Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas

Vienas iš svarbiausių Lietuvos ir kitų Europos Sąjungos (ES) valstybių žemės ūkio sektoriaus raidą lemiančių veiksnių yra ES parama. Jau visai netukus mūsų laukia naujas ES Bendrosios žemės ūkio politikos (BŽŪP) 2021 – 2027 m. programavimo laikotarpis, kuris vėl įneš pokyčių į žemės ūkio sektoriaus raidą. Todėl labai svarbu iš anksto gerai pasiręngti naujam ES BŽŪP programavimo laikotarpiui: nuodugnai išanalizuoti ir visapusiškai įvertinti galimus Lietuvos žemės ūkio sektoriaus raidos scenarijus

atsižvelgiant į naujosios ES BŽŪP nuostatas. Todėl šio tyrimo tikslas yra – išanalizavus naujausias pasaulyje parengtas žemės ūkio ir maisto produktų rinkų raidos prognozes, sumodeliuoti galimas Lietuvos žemės ūkio sektoriaus raidos iki 2030 m. kryptis. Tyrimo rezultatai suteikia mums naujų žinių apie galimas Lietuvos žemės ūkio sektoriaus raidos iki 2030 m. kryptis ir suteikia tvirtą pagrindą diskusijai, ar mus tenkina tokios Lietuvos žemės ūkio sektoriaus vystymosi kryptys, ir įgalina apsvarstyti galimas politikos priemonės, siekiant pakeisti raidą pageidaujama, pvz., tvaraus ūkininkavimo vystymosi, linkme.

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO KOOPERATYVŲ EKONOMINĖS VEIKLOS ĮPASLAUGINIMO VERTINIMAS

Erika Ribašauskienė, Diana Šumylė
Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas

Siekdami išlikti ir būti konkurencingi besikeičiant pasaulinėms ekonominėms sąlygoms, žemės ūkio kooperatyvai kuria sudėtingesnę, didesnę pridėtinę vertę turinčią produkciją bei plečia teikiamų paslaugų asortimentą. Lietuvos kooperatyvai susiduria su tais pačiais iššūkiais, tačiau yra riboto lankstumo ir sunkiau prisitaiko prie pokyčių. Todėl straipsnyje formuluojama mokslinė problema: ar Lietuvos žemės ūkio kooperatyvai pereina prie veiklos įpaslauginimo? Tyrimo tikslas – įvertinti Lietuvos žemės ūkio kooperatyvų ekonominės veiklos įpaslauginimo situaciją ir pateikti pasiūlymus jo spartinimui. Tyrimas remiasi struktūruotais interviu, atliktais su Lietuvos žemės ūkio kooperatyvais. Tyrimo imtį sudarė 177 kooperatyvai. Pilnai užpildyti klausimynai buvo gauti iš 60 kooperatyvų. Interviu klausimai buvo skirti socialinių ir ekonominių kooperatyvų charakteristikų tyrinėjimui; paslaugų, kurias kooperatyvai teikia savo nariams apimčių ir įvairovės nustatymui; įpaslauginimo tipo nustatymui; organizacinių paslaugų teikimo formų identifikavimui; naujų paslaugų įvedimo apimčių, jų rūšių ir siekiamos naudos nustatymui. Atliktos Lietuvos žemės ūkio kooperatyvų apklausos duomenų analizės metu gauti rezultatai rodo labai lėtą kooperatyvų ekonominės veiklos įpaslauginimą, ypač kalbant apie žiniomis grįstą ir didesnę pridėtinę vertę kuriančių paslaugų teikimą. Lietuvos žemės ūkio kooperatyvai nesuinteresuoti keisti esamos situacijos savo veikloje ir prisitaikyti prie kintančios ekonominės aplinkos. Jie vis dar neįvertina potencialo, kurį teikia ekonominės veiklos įpaslauginimas, sprendžiant

naujausius žemės ūkio verslo iššūkius. Todėl, labai svarbu nustatyti to priežastis ir kliūtis.

LIETUVOS ŪKININKŲ NUOSTATOS KURTI TARPUSAVIO PAGALBOS FONDUS

Lina Pareigienė, Gediminas Kuliešis, Erika Ribašauskienė

Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas

Efektyvaus rizikų valdymo klausimas žemės ūkyje yra labai aktualus visoms Europos Sąjungos (ES) valstybėms narėms. Dėl nuolatinių žemės ūkio produkcijos supirkimo kainų svyravimų, klimato kaitos poveikio augalams ir pasėliams bei dėl gyvūnų ligų protrūkių ūkininkai šiandien susiduria su padidėjusia ekonomine ir aplinkos rizika. ES, kaip vieną galimų draudimo priemonių, siūlo tarpusavio pagalbos fondų kūrimą. Lietuvoje ši priemonė nėra įgyvendinama. Tyrimo tikslas – išanalizuoti ūkininkų nuostatas kurti Lietuvoje Tarpusavio pagalbos fondą/-us nepalankių klimato reiškinių, gyvūnų bei augalų ligų, kenksmingųjų organizmų antpuolių ir su aplinka susijusių įvykių atvejams bei siekiant stabilizuoti pajamas dėl rinkos pokyčių. Tyrimo metu buvo analizuojama užsienio šalių patirtis, teisiniai dokumentai, atlikta ekspertų apklausa taikant „Jėgų lauko metodą“. Tyrimo rezultatai leido identifikuoti galimus trikdžius įkurti ir plėtoti Tarpusavio pagalbos fondą/-us bei pasiūlyti priemones, kurios paskatintų žemės ūkio veikos subjektus aktyviau taikyti ES siūlomus ekonominės ir aplinkos rizikų valdymo instrumentus.

TAUTINIO PAVELDO VALSTYBINĖS APSAUGOS ĮTAKA AMATININKŲ VEIKLAI

Lina Pareigienė, Erika Ribašauskienė

Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas

Europos Sąjungos kaimo plėtros politika akcentuoja kaimo vietovių konkurencingumo didinimą, naudojant ir pritaikant šiandienos poreikiams išskirtinius vietos išteklius. Tautinis paveldas, kaip Lietuvos kultūros paveldo dalis, taip pat gali tapti verslo atgaivinimo įrankiu ir taip pastebimai prisidėti prie kaimo vietovių vystymo tvarumo ir jų gyvybingumo užtikrinimo.

Siekiant išsaugoti sukauptą tradicinių amatų patirtį ir tautinio paveldo produktus, kaip neatsiejamą Lietuvos etninės kultūros dalį, juos pritaikyti vietos plėtrai, svarbu vertinti tautinio paveldo valstybinės apsaugos vykdymą, jos tikslingumą ir atitikimą aktualiems amatininkų poreikiams. Tyrimo tikslas - nustatyti valstybinės apsaugos vertinimo rodiklių pasiekiamumo lygį, problemines sritis bei pateikti pasiūlymus jos tobulinimui. Vykdam tyrimą, parengta duomenų, reikalingų apibūdinti tautinio paveldo produktų gamybos dinamiką Lietuvoje pagal Tautinio paveldo produktų apsaugos, jų rinkos ir amatų plėtros 2012–2020 m. programoje nustatytų vertinimo kriterijų reikšmes, surinkimo ir vertinimo metodika. Vertinimo kriterijų reikšmėms nustatyti naudojama amatininkų ir savivaldybių administracijos atstovų apklausa bei už Programos įgyvendinimą atsakingų institucijų oficialiai kaupiama statistinė informacija. Analizuojant ir interpretuojant surinktus duomenis, buvo išskirti Lietuvos etninės kultūros vertybių perėmimo ir tradicijų tęstinumo septyni svarbiausi pasiekimai ir aštuonios svarbiausios probleminės sritys bei pateikta dešimt pasiūlymų siekiant pagerinti Tautinio paveldo produktų apsaugos, jų rinkos ir amatų plėtros 2012–2020 m. programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimą.

THE LIKELIHOOD OF FARMS BANKRUPTCY: THE CASE OF LITHUANIAN FAMILY FARMS

Andrej Jedik, Aldona Stalgienė

Lithuanian Institute of Agrarian Economics

In developing the measures of agriculture policy and purposeful usage of EU funds, also for financial organisations, farmers, advisors and scientists it is important to predict farm bankruptcy. This makes it possible to formulate the scientific problem: what is the likelihood of bankruptcy of different kinds of family farms? The aim of the investigation is to present the likelihood of the Lithuanian family farms bankruptcy based on the economic size and type of farming by analysing financial indicators of farms. Farm-level panel data for the year 2014–2016 from Farm Accountancy Data Network (FADN) was used. The estimated distribution of farm groups based on farm economic size demonstrated that about 40–60% of small farms were in the low likelihood of bankruptcy area. The share of cereals, oilseeds and protein crop farms in the high likelihood of bankruptcy area fluctuated from 13% till 30% during the year 2014–2016. The farm distribution by economic size and type of farming showed that more than 40% of small dairy farms had the

high likelihood of bankruptcy in the year 2015–2016, as well as 30% of medium and large cereals, oilseeds and protein crops farms in 2016.

KAIMO BENDRUOMENĖS: ENDOGENINIS IDENTITETAS AR NAUJASIS SOCIALINIS JUDĖJIMAS?

Rita Vilké, Lina Pareigienė

Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas

Poindustrinio kaimo kūrimui svarbi inovatyvus, tvaraus ir įtraukaus kaimo vystymo paradigma suponuoja, kad šiandienos kaimo tyrimams būtinos naujos kokybinės dimensijos ir teorijos, talkinančios aiškinant vykstančias transformacijas. Po nepriklausomybės atkūrimo jaunai Lietuvos valstybei susidūrus su daugybe politinių, socialinių, ekonominių iššūkių, akivaizdžia tapo visuomenės normų, aktyvumo ir žmonių sąmoningumo kaita. Kaip atsakas į besikeičiančią situaciją kaime, degraduojančią socialinę, ekonominę, kultūrinę aplinką, didėjantį skurdą, nedarbą, kuomet valstybės skiriamas dėmesys, lyginant su laikotarpiu iki nepriklausomybės ženkliai sumažėjo, kilo kaimo bendruomenių judėjimas, kurio tikslas keisti gyvenimo kokybę kaimo vietovėse. Pagrindinė kylančio judėjimo priežastis – nepasitenkinimas esama padėtimi ir noras keisti situaciją savo jėgomis, ieškoti sprendimų, sprendžiant valdžios abejingumą – gimininga dar 1960-aisiais Vakarų pasaulyje susiformavusiems naujesiems socialiniams judėjimams. Pagrindinis šio darbo tikslas – įvertinti Lietuvos kaimo bendruomenių judėjimo bruožų atitikimą naujesiems socialiniams judėjimams. Tyrimo rezultatai patvirtina kaimo bendruomenės veiklos bruožų panašumą su naujaisiais socialiniais judėjimais, kurie, kaip patvirtina tyrimo rezultatai, galimi tik poindustriniame vystymosi etape, nes iššaukiami pasikeitusių gyvavimo sąlygų visuomenėje ir inspiruoja gyvenimo kokybės pokyčius joje.

TYRIMO „KUR GYVENSIME 2050-AISIAIS“ METODOLOGINĖS NUOSTATOS

Alvydas Baležentis

Mykolo Romerio universitetas

Urbanizacijos, vykusios per pastarąjį šimtmetį rezultatas – daugiau kaip pusė gyventojų gyvena miestuose: tiek Lietuvoje, tiek Europos Sąjungoje, o dabar ir visame pasaulyje. Prognozuojant kaimo bei miestų vystymą galimi trys scenarijai: 1) toliau augs miestai; 2) išliks pasiekta kaimo ir miesto gyventojų skaičiaus pusiausvyra; 3) prasidės gyventojų grįžimas į kaimą. Scenarijų lems dabartinės studijuojančios universitetinės kartos pasirinkimas.

Prognozavimo horizontą apriboja du veiksniai. Jaunieji prognozuotojai gali numatyti tiek perspektyvos – kiek metų turi patirties. Vyresniųjų prognozuotojų įtaka apribota aktyvios darbinės veiklos riba. Nustatytas tyrimo periodas – 5 metai. Prognozavimo horizontas – 2050 m. Pakankama respondentų amžiaus ir patyrimo sklaida: bakalaurai – magistrai – doktorantai.

Prognozavimui pagal minėtus scenarijus parengtas klausimynas su tokiais blokais, orientuotais į 2050-uosius:

1. Jūsų svajonių žemė? Kodėl?
2. Kur norėtumėte, kad dirbtų Jūsų vaikai? Kodėl?
3. Kur norėtumėte, kad gyventų Jūsų vaikai? Kodėl?
4. Demografiniai veiksniai.

Tyrimo procedūra: 1) „apšilimas“ (orientacija į 2050-uosius); 2) anketinė apklausa dalyvaujant tyrėjui; 3) prognostinė ir priežastinė analizė.

Tyrimas atliktas Mykolo Romerio universitete 2013-2018 metais. Pagrindinė stebima tendencija – ribos tarp miesto ir kaimo neraiškumas ateityje. Prognozuojamos nuostatos: „dirbti mieste – gyventi kaimo vietovėje“ arba „gyventi kaimo vietovėje – dirbti mieste“.

VERSLO KOMUNIKACIJOS VEIKSMINGUMAS ORGANIZACIJŲ VYSTYMUISI

Edmundas Klimas
Klaipėdos universitetas

Informacijos gausa, milžinišku greičiu tobulėjančios technologijos, rinkų plėtimasis, skatina verslo subjektus ir jų kūrėjus naujai žvelgti į verslo plėtojimą ir norimų rezultatų siekimą. Technologijos ir verslininkų gebėjimai sąlygoja greitesnį ir operatyvesnį komunikavimo procesą, kuris tampa vienu iš svarbių vadovų veiklos elementų. Verslininkams svarbu pateikti informaciją apie save, vadovų nuostatas, įmonės veiklą, ir jos teikiamą prekę ar paslaugą.

Pranešime nagrinėjama komunikacijos procesas ir jo valdymo svarba įmonėje. Efektyvi komunikacija organizacijos viduje, garantuoja valdymo kokybę įmonėje, o komunikacija išorinėje aplinkoje suteikia organizacijai privalumus didinant organizacijos konkurencingumą. Įmonės vadovams priimant strateginius sprendimus svarbu išplėtoti viešuosius ryšius, todėl būtina ieškoti būdų, kaip veiksmingai valdyti komunikaciją.

Sprendžiama problema – kaip efektyviai valdyti vidinę ir išorinę komunikaciją organizacijoje, siekiant efektyvesnės veiklos. Tyrimo tikslas – ištyrus vadovų komunikavimo veiklas, pateikti rekomendacijas verslo įmonių vadovams efektyvias komunikavimo priemones.

Tyrimo metu atliktas kokybinis tyrimas, apklausiant Klaipėdos regiono verslo įmonių vadovus. Nustatyta, kad vadovai savo darbe skiria daug dėmesio vidinei komunikacijai, keisdami informaciją tarp visų hierarchijos lygių įmonės viduje. Išorinei komunikacijai palaikyti vadovams tenka skirti ne tik laiko, bet ir numatyti finansavimo priemones organizacijų įvaizdžiui palaikyti, viešųjų ryšių plėtojimui. Ne visų įmonių vadovai sutinka, kad tam reikia skirti „atskirą eilutę“ finansavimo planuose, tikėdamiesi gauti rezultatą dalyvaujant bendro pobūdžio renginiuose, kuriuose paminima jų atstovaujama organizacija.

Pateikiamos sekančios rekomendacijos verslo organizacijų vadovams siekiant komunikacijos veiksmingumo valdant vidinę ir išorinę komunikacijas didinant organizacijų konkurencingumą. Vadovams, organizuojant įmonių veiklą, skirti pakankamą dėmesį organizacijos vidinei ir išorinei komunikacijai. Rekomenduojama suteikti verslo komunikacijai organizacijoje prioritetą kaip pelno siekimo efektyviai priemonei; atlikti įmonės verslo

komunikacijos įvertinimą; skirti reikiamus žmogiškuosius ir finansinius resursus formuojant organizacijos įvaizdį.

KOKYBĖS VADYBOS SISTEMŲ TAIKYMAS TRANSPORTAVIMO PROCESŲ VALDYME

Audrius Gargasas, Mindaugas Samuolaitis

Aleksandro Stulginskio universitetas

Sprendžiama problema – kokios kokybės vadybos sistemos yra taikomos organizuojant krovinų transportavimo procesą, siekiant užtikrinti įmonės veiklos efektyvumą?

Tyrimo tikslas – nustatyti kokios kokybės vadybos sistemos yra taikomos Lietuvos įmonėse organizuojant krovinų transportavimo procesus siekiant užtikrinti veiklos efektyvumą.

Tyrimui atlikti buvo taikomas kiekybinis tyrimas – anketinė apklausa. Tyrimas buvo atliktas apklausiant 10 gamybinių įmonių, 15 prekybinių, 66 logistikos paslaugas teikiančiose įmonių logistikos vadovai. AGILE tinkamumo taikymui naudotas atvejo analizės metodas „X“ įmonės transporto padalinyje.

Tyrimo metu nustatyta, kad Lietuvos verslo sektoriuje, siekiant užtikrinti krovinų transportavimo proceso efektyvumą, įmonės taiko skirtingas kokybės vadybos sistemas arba atskirus kokybės vadybos principus. Apie 25 procentai respondentų nurodė netaikantys jokios kokybės vadybos sistemos krovinų transportavimo proceso valdyje, 56 procentai dirba taikydami ISO, 16 LEAN ir 3 AGILE kokybės vadybos sistemas. Analizuojant pasiteisinamumą, įmonių logistikos vadovai akcentuoja, kad transportavimo srityje nėra tikslinga taikyti visus kokybės vadybos sistemų principus, o atskiresnius jų elementus. Vienas iš akcentų buvo taikyti AGILE sistemos projektinį skaidymą ir LEAN sistemos KANBAN metodą rezultatyvumo valdymui.

Atlikus lyginimą tarp AGILE ir LEAN kokybės vadybos sistemų buvo nustatyta, kad krovinų transportavimo organizavimui yra tikslingiau taikyti AGILE, kadangi LEAN yra sukurta ir pritaikyta labiau gamybinio profilio įmonėms. Atliekant atvejo analizę „X“ įmonėje pastebėta, kad taikant AGILE projektinį metodą, krovinų transportavimo proceso organizavimo trukmė sutrumpėja iki 30 procentų.

Atliekant tyrimą buvo nustatyta, kad Lietuvos įmonės organizuojant krovinių transportavimą taiko ISO, AGILE ir LEAN kokybės vadybos sistemas. Siekiant didinti krovinių transportavimo efektyvumą yra tikslinga taikyti skirtingų kokybės vadybos sistemų principus. Rekomenduojami LEAN Kanban vizualizacijos metodas ir AGILE projektinis metodas.

Norint didinti krovinių transportavimo efektyvumą įmonėse yra būtina atlikti įmonės transportavimo proceso analizę bei nustatyti skirtingų kokybės vadybos sistemų principų taikymo galimybes.

ŽEMĖS ŪKIO KOOPERATYVŲ KŪRIMOSI IR JŲ VEIKLOS GERINIMO KRYPTYS

Asta Raupelienė, Vilma Tamulienė

Aleksandro Stulginskio universitetas

Sprendžiama problema – kokia žemės ūkio kooperatyvų vystymosi būklė ir kokie sprendimai paskatintų kooperacijos procesų plėtrą Lietuvoje?

Tyrimo tikslas – pateikti žemės ūkio kooperatyvų kūrimosi ir jų veiklos gerinimo kryptis.

Tyrimai atlikti naudoti literatūros šaltinių, teisinių ir strateginių dokumentų analizės ir sintezės, statistinių duomenų analizės, fokusuoto interviu, apibendrinimo, išvalgų, interpretacijų.

Vyriausybė ir Europos Sąjunga skiria paramą kooperacijai skatinti, sukurta palanki teisinė aplinka, taikomos mokesstinės lengvatos, tačiau akivaizdu, kad žemės ūkio ir maisto sektoriuje veikiančių veikėjų kooperacija yra nepakankama. VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenimis 2017 metais buvo pripažintos tik 22 žemės ūkio kooperatinėmis bendrovėmis (kooperatyvais), o tai yra 50 proc. mažiau nei 2014 metais (atitinkamai 44 kooperatyvai). Priežasčių kodėl taip vangiai kooperuojasi žemės ūkio ir maisto sektoriaus veikėjai yra daug: 1) žemės ūkio ir kooperacijos veiklą reglamentuojančių teisės aktų nesuderinamumas; 2) žmonės bijosi kooperacijos – tai didžiulis nepasitikėjimas vienas kitu; 3) emigracija ir „protų nutekėjimas“ iš kaimo vietovių dėl patrauklesnių darbo ir gyvenimo sąlygų mieste ir tarptautinėje darbo rinkoje, kvalifikuotos ir produktyvios darbo jėgos trūkumas kaimo vietovėse; 4) kooperatyvai, kurių veiklos finansinis pajėgumas grįstas nacionaline ir ES parama, tampa priklausomi nuo paramos; 5) siekiant įgyvendinti darnaus vystymo

konceptiją ir aplinkosauginius reikalavimus padidėja kooperatyvų valdymo ir administraciniai kaštai.

Užsienio patirtis rodo, kad kooperacijai svarbus valdžios ir vietos gyventojų palaikymas, konsultacinė-švietėjiška veikla, pasitikėjimas kooperacijos dalyviais, ieškojimas naujų verslo sprendimų ir atvira komunikacija. Lietuvoje reikalinga sukurti žemės ūkio kooperacijos strategiją, kurios principai neturėtų prieštarauti šalies kaimo plėtrai. Žemės ūkio kooperatyvai vidutiniškai jungia ne daugiau kaip po 7 narius, o daugiau jų net ir nenori priimti. Trūksta socialinio sąmoningumo, kad žemą žemės ūkio produktų pridėtinę vertę galima padidinti susikooperavus ir naudojant tinkamas technologijas bei marketingo priemones. Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos, Žemės ūkio rūmų ir Aleksandro Stulginskio universiteto mokymo ir konsultavimo patirtis bei turima materialinė bazė gali būti pagrindas kuriant savarankišką žemės ūkio ir maisto sektoriuje veikiančių kooperatyvų konsultavimo sistemą.

Siūlomos tokios žemės ūkio kooperatyvų kūrimosi ir jų veiklos skatinimo kryptis: jei smulkūs ūkininkai ar žemės ūkio bendrovės vienijasi ne pelno veiklai, rekomenduojama kurti pelno nesiekiančią organizaciją remiantis asociacijų įstatymu. Remiantis asociacijų įstatymu, organizacija turi teisę vykdyti įstatymų nedraudžiamą ūkinę komercinę veiklą, kuri neprieštaruoja jos įstatams bei veiklos tikslams ir reikalinga jos tikslams pasiekti. Pelnas, gautas vykdant komercinę veiklą, gali būti panaudojamas pačios organizacijos plėtrai. Šios organizacijos galėtų naudotis visoms ne pelno organizacijoms taikomomis mokesčių lengvatomis. Kooperatyvai galėtų jungtis į sąjungas (asociacijas) jų įstatuose numatytiems tikslams įgyvendinti. Tokiu būdu bus didesnė galimybė pasipriešinti monopolistinėms struktūroms ir apsaugoti nuo didelių kainų svyravimų, palankesnėmis sąlygomis sudaryti pardavimo sutartis, turėti didesnes galias derybose. Siekiant efektyviai spręsti smulkių žemės ūkio kooperatinių bendrovių problemas kooperacijos klausimais, siūloma į kooperacijos procesą aktyviai įtraukti sprendimų priėmėjus ir politiniame lygmenyje. Rekomenduojama papildyti LR pelno mokesčio įstatymo 5 straipsnio 6 dalies nuostatą. Vienetų, kurių per mokesstinį laikotarpį daugiau kaip 50 procentų pajamų sudaro pajamos iš žemės ūkio ir privačių miškų ūkio veiklos, įskaitant kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) pajamas už parduotus išgytus iš savo narių šių narių pagamintus žemės ūkio ir privačių miškų ūkio produktus, apmokestinamasis pelnas apmokestinamas taikant 5 procentų mokesčio tarifą.

SĄVEIKAUJANTIS VALDYMAS KOOPERATYVUOSE

Inga Vidrevičienė, Daiva Urmonienė

Aleksandro Stulginskio universitetas

Sprendžiama problema – kokie sąveikaujančio valdymo principai galimi taikyti kooperatyvų valdyme? Tyrimo tikslas – išskirti veiksnius lemiančius sąveikaujančio valdymo principų taikymą kooperatyvuose. Atliekant literatūros analizę išskirti veiksniai, taikytini kooperatyvų valdyme.

Sąveikaujantį valdymą kaip doktriną galima taikyti ir kooperacijos principais paremtose organizacijose ir jų valdyme. Sąveikaujantis valdymas sukuria prielaidą įvairioms suinteresuotosioms šalims (įskaitant viešojo, privataus (kooperatyvų) ir visuomeninio sektorių dalyvius), dalyvaujančioms inovacijų tinkluose, sutelkti savo pastangas, spręsti problemas, siekti ne tik individualių ar organizacinių tikslų, bet gauti ir pridėtinės, bendros naudos, įgalinant socialinio mokymosi, socialinio kapitalo ir inovatyvios veiklos lankstumo principus ir naudojančias esminiais sąveikaujančio valdymo mechanizmais: žmogiškaisiais, techniniais ir finansiniais ištekliais; struktūromis (mokymosi tinklais, bendromis institucijomis); procesais (išteklių telkimu, mokymusi, informacijos mainais, pasitikėjimo ir lyderystės ugdymu) bei dalyviai (dalyvavimas įsitraukiant ir prisiimant atsakomybę už pasiūlymus ir priimtus sprendimus).

Priežastys, lemiančios sąveikaujančio valdymo įveiklinimo poreikį, yra technologinės inovacijos, globalizacijos procesai, sprendžiamų klausimų kompleksiškas, išorinių veiksnių poveikis, o tokio pobūdžio valdymo procesas leidžia siekti įvairių institucinių veikėjų ir piliečių įtraukimo, horizontalios tinklaveikos skatinimo, decentralizacijos didinimo.

Tyrimo rezultatai rodo, kad bendradarbiavimas gali būti traktuojamas kaip procesas, kaip vieninga struktūra ar kaip proceso rezultatas bei dalyvavimas sąveikaujančio valdymo kontekste. Sąveikaujantis valdymas peržengia organizacines ribas, pagrįstas horizontaliais susitarimais kooperacinių organizacijų, siekiant pozityvių, tęstinių ir objektyvių sprendimų.

Akcentuojant pridėtinės vertės kūrimą, siūloma giliau analizuoti ir suprasti veiksnių tarpusavio ryšius, priklausomybę ir sąveiką, kurie kuria bendrą sistemą kooperatinėse organizacijose. Sąveika galima taikant tokius veiksmus: (a) bendrai institucionalizuoti naujas taisykles, procedūras ir struktūras organizacijų (kooperatyvų) santykiams valdyti; (b) priimti bendrus sprendimus dėl finansų ir personalo valdymo; (c) spręsti problemas,

kurių negali išspręsti viena organizacija valdanti atitinkamą informaciją, finansus, laiką ir rinkos sąlygas, (d) kurti naują pridėtinę vertę.

KOOPERATYVŲ IR GAMINTOJŲ ASOCIACIJŲ RINKODAROS KOMUNIKACIJOS GALIMYBĖS SOCIALINIULOSE TINKLUULOSE

Vilma Tamulienė, Aistė Čapienė
Aleksandro Stulginskio universitetas

Sprendžiama problema – kokios yra galimybės kooperatyvams ir gamintojų asociacijoms stiprinti ryšį su vartotojais pasinaudojant rinkodaros komunikacijos priemonėmis socialiniuose tinkluose?

Tyrimo tikslas – išanalizuoti kooperatyvų ir gamintojų asociacijų rinkodaros komunikacijos socialiniuose tinkluose galimybes.

Darbe panaudota mokslinės literatūros šaltinių analizė ir sintezė; dokumentų analizė ir sintezė, loginė analizė ir modeliavimo metodas, grafinio vaizdavimo metodai.

"World Wide Web" ir komercinis internetas naudojamas beveik ketvirtį amžiaus. Šiuo metu korporacijos pabrėžia "skaitmeninių santykių" su klientais (Phillips, 2015) sukūrimo svarbą. Tačiau suvaldyti rinkodaros komunikacijos procesą kooperatinėse organizacijose kuriuose už procesą yra atsakingi daug žmonių, t. y. demokratinis valdymas, tikrai nelengva. Žodinė rekomendacija iš lūpų į lūpas (*Word of mouth* (WOM)) jau seniai buvo paskelbta kaip svarbesnis verslo sėkmės veiksnys nei mokama rinkodara (Misner, 1999 m.), tuo galėtų pasinaudoti kooperatyvai ir gamintojų asociacijos, siekdamos sutaupyti lėšas, didinant efektyvumą ir informacijos sklaidą. Interneto socialinės žiniasklaidos populiarumas pasaulyje (viršijantis 2 milijardus vartotojų) leido rekomendacijas siųsti ir gauti, nedidinant išlaidų (Dellarocas, 2003; Statistica, 2015). Dėl to daugelis įmonių perkelia savo metriką į socialinius tinklus nuo vartotojų įspūdžių iki išraiškos (Tripodi, 2011). Tad stebėdami tokias elektronines rekomendacijas (eWOM), vadovai domisi, kaip jie gali tai paskatinti (Godes ir kt., 2005; Onishi & Manchanda, 2012; Trusov, Bucklin & Pauwels, 2009). Tai ypač būtų aktualu mažiems kooperatyvai, kurie gamina atitinkančius vietinių gyventojų skonį ir tradicijas produktus. Tokie vietiniai, nekonkuruojantys su galingomis perdirbimo įmonėmis kooperatyvai yra Vokietijoje, Prancūzijoje, Švedijoje ir Nyderlanduose (Ramanauskas, 2013). Organizacijos norinčios sėkmingai išlikti dabartinėje rinkoje, turi persiorientuoti nuo trumpalaikių, į

transakcijas orientuotų, į ilgalaikius, santykius kuriančius tikslus. Santykių marketingas gali pasireikšti ne tik tarp kliento ir organizacijos, bet ir tarp verslo bendrovių, bei kliento ir kliento. Santykių marketingas apima organizacijos ir kliento bendradarbiavimą ir bet kurias kitas tarpininkų santykius, gyvuojančius ilgą laikotarpį.

Tyrimo rezultatai rodo, kad socialinė žiniasklaida tapo svarbiu nauju kultūrinio ir socialinio reiškiniu, keičiančiu žmonių ir įmonių ryšius ir komunikaciją. Tuo taip pat turi pasinaudoti kooperatyvai ir gamintojų asociacijos siekdamos išlikti konkurencingos rinkoje ir formuoti į santykius kuriančius ryšius. Įsitraukimas į socialinę žiniasklaidą galėtų suteikti galimybes, rinkodaros komunikacijos priemonių pagalba, pasiekti rezultatų pokytį, kuris galiausiai lemtų investicijų grąžą.

KROVINIŲ TRANSPORTAVIMO PROCESO ORGANIZAVIMO RIZIKOS VALDYMAS LIETUVOJE

Audrius Gargasas, Mindaugas Samuolaitis

Aleksandro Stulginskio universitetas

Sprendžiama problema – kokios yra pagrindinės krovinijų gabenimo rizikos su kuriomis susiduria Lietuvos įmonės ir kaip galima ją valdyti?

Tyrimo tikslas – nustatyti krovinijų transportavimo proceso organizavimo riziką ir pagrindinius rizikos valdymo būdus.

Tyrimui atlikti buvo taikomas focus grupės metodas, kuriame dalyvavo 12 logistikos vadovų. Focus grupės tyrimo metu nustatius problemines krovinijų transportavimo vietas, buvo atliktas kiekybinis tyrimas – anketinė apklausa. Tyrimai buvo atliekami 10 gamybinių įmonių, 15 prekybinių, 66 logistikos paslaugas teikiančiose įmonėse.

Tyrimo metu nustatyti pagrindiniai krovinijų transportavimo proceso organizavimo rizikos faktoriai, su kuriais susiduria Lietuvos verslo įmonės. Šiuos faktorius galima suskirstyti į vidinius ir išorinius. Nustatyti svarbiausi vidiniai rizikos faktoriai – vairuotojų kompetencijos trūkumas ir įmonių vidinės komunikacijos problemos. Organizuojant transportavimą nuosavu transportu, riziką kelia vairuotojų daromos klaidos dėl komunikacijos problemų, kalbos barjero, neapdairumo pildant dokumentus arba atliekant palečių keitimo procedūras. Kaip svarbiausius išorinius rizikos faktorius įmonės išskyrė: klientų nemokumo riziką, komunikacijos problemas organizuojant krovinio transportavimo procesą, klaidingai arba neišsamiai

pateikiamą informaciją. Taip pat akcentuojama palečių keitimo problemines situacijas, kurios atsiranda dėl užsakovo kaltės bei krovinių vagystės riziką, atsirandančią naudojantis trečiųjų šalių logistikos paslaugomis.

Krovinių transportavimo proceso rizikos valdymui taikomi skirtingi metodai. Vidaus rizikos valdymui taikomi darbuotojų mokymai, motyvacinės sistemos kūrimas, kokybės vadybos sistemų integravimas įmonės procesuose, procesų peržiūra, įvairių IT įrankių ir verslo valdymo sistemų diegimas.

Siekiant mažinti išorinės rizikos įtaką krovinių transportavimo procesui, atliekamas pastovus klientų tikrinimas, draudimo paketo įsigijimas, kredito limito nustatymas bei CRM sistemos taikymas.

Atliekant tyrimą buvo nustatyta, kad organizuojant krovinių transportavimo procesą, įmonės susiduria su vidiniais ir išoriniais rizikos faktoriais. Vieni svarbiausių rizikos faktorių yra darbuotojų kompetencijų trūkumas ir klientų nemokumas. Siekiant valdyti krovinių transportavimo riziką yra būtina vykdyti darbuotojų mokymus, diegti IT įrankius bei taikyti kokybės vadybos sistemas. Išorinės rizikos valdymui reikalingas CRM sistemos taikymas.

VERSLO PARTNERYSTĖS VYSTYMO MULTIMODALINIAME TRANSPORTE VEIKSNIAI

Audrius Gargasas, Algis Kunauskas

Aleksandro Stulginskio universitetas

Sprendžiama problema – kokie veiksniai daro teigiamą ir neigiamą poveikį, vystant ilgalaikę verslo partnerystę multimodaliniuose krovinių pervežimuose?

Tyrimo tikslas – atskleisti veiksnius, darančius įtaką multimodalinės partnerystės vystymuisi bei pateikti jų adaptavimo priemones Lietuvoje.

Tyrimai buvo atliekami pirminių duomenų rinkimo metodu – anketine apklausa. Buvo apklausti 89 transporto paslaugas teikiančių įmonių aukštesniojo ir aukščiausiojo lygio vadybininkai, atsakymus vertinant 5 balų sistema (1 – blogai, 5 – puikiai).

Partnerystės procesas – tai dviejų ar daugiau savarankiškų įmonių glaudus bendradarbiavimas planuojant ir valdant tiekimo grandinę, siekiant bendrų tikslų ir abipusės naudos. Multimodalinio transporto dalyviai yra siuntėjai, transporto paslaugų teikėjai. Siuntėjas yra bendrovė, kuri atsakinga

už vežimo inicijavimą, partnerių pasirinkimą ir paslaugų teikimo kainos nustatymą. Išanalizavus ir apibendrinus surinktus duomenis buvo nustatyta, kad pagrindinė transporto rūšis, vykdant multimodalinius pervežimus, yra automobilių transportas, užtikrinantis pasiekiamumą, t. y. galintis privažiuoti prie bet kurios kitos transporto rūšies ir būti kombinuojamas su kitomis įvairiomis transporto rūšimis.

Tyrime buvo išsiaiškinta, kad svarbiausi veiksniai, renkantis pervežimų partnerius, yra ankstesnė patirtis bendradarbiaujant – 4,4 balo, motyvacija bendradarbiauti – 4,3 balo, partnerio reputacija – 4,2 balo. Partneriams svarbu ir noras dalintis ištekliais bei tikslų suderinamumas – 4,1 balo. Pastebėta, kad pasirenkant partnerį multimodaliniuose pervežimuose mažiau svarbūs tampa asmeniniai santykiai – 3,4 balo, bei strateginis suderinamumas – 3,2 balo. Tyrimo duomenys rodo, kad didžiausios kliūtys vystant multimodalinių pervežimų partnerystę yra: teisinės – 4,2 balo, politinės, techninės ir organizacinės – po 4,1 balo. Svarbiausios sąlygos, galinčios užtikrinti multimodalinių pervežimų plėtrą, būtų šių paslaugų subsidijavimas ir parama pradėjus jas įgyvendinti.

Tyrimo metu nustatyta, kad partnerystė multimodaliniuose pervežimuose atsiranda siekiant didesnio pelno, galimybės susikcentruoti ties pagrindine įmonės veikla ir deleguojant atsakomybę už krovinį kitiems asmenims. Multimodalinio verslo partnerystės vystymui įtaką daro įvairūs teigiami ir neigiami veiksniai. Svarbiausias teigiamas veiksnys – transporto įmonių patirtis bendradarbiaujant, o teisiniai veiksniai – nepakankamas ir skirtingas teisinis multimodalinių krovinių tvarkymo reglamentavimas, sukuria didžiausias bendradarbiavimo kliūtis.

Siekiant vystyti ilgalaikę multimodalinio transporto partnerystę, pirmiausia reikia tobulinti teisinę bazę, kad krovinių vežėjai turėtų aiškiai apibrėžtas atsakomybės ir įsipareigojimų ribas, suderinti reikalavimus krovinių pakuotei, gabenant juos skirtingomis transporto rūšimis.

SOUTH BALTIC YOUTH CORE GROUPS NETWORK (SB YCGN) FOR SOLVING LOCAL ISSUES

Rimantas Stašys¹, Izabela Borucińska-Derezkiewicz²

¹Klaipėda University, ²Gdańsk University of Technology

The value of youth participation has been for some time already recognized at local community and international levels. However,

progress in the area of practical implementation has been slow. Young people still are marginal to most democratic processes. SB YCGN project will make an attempt to listen to youth and engage them in the process of decision-making thus strengthening participatory democracy.

The main aim is to increase cross-border cooperation resulting in building capacity of local actors working with youth, and to demonstrate the benefits of soft cross-border cooperation for solving common youth issues. Objectives are enhancing cross-border cooperation of young people in Denmark, Lithuania, Poland and Sweden; improving capacity and competencies of local governments and their representatives to engage in civil dialogue with youth, and disseminating results for development of future plans for increased youth participation in local and cross-border issues in the SB region.

The research will be addressed to the challenge of motivating young people to participate in solving local issues. It will also address the ways for identification of cross-border youth-related issues, and will explore, test and develop some new ways for youth participation on the cross-border level. The research results will provide young people and relevant institutions, in particular municipality councils, local level youth councils, municipality administrations, educational institutions, youth and other NGOs with opportunities for taking part in discussions, trainings, demo council meetings, exchange visits and other activities aimed at increasing young people's motivation, development of people's skills to participate in decision-making primarily on the local level.

The network of YCGN and created during its development network connections allows organizations (involved actors: municipalities, academic institution, supporting organization participating in project activities) to learn from each other and will be an important source of innovation. The YCGN network can be defined as long-term cooperation relationships undertaken by equal partners in an environment of mutual understanding and trust supported by specialized organizations. Participation in the network is to be based on the voluntary participation of interested actors and the will to cooperate. Membership will provide opportunities to involve in dedicated activities entities representing various types of organizations, local governments, youth institutions and, most importantly, young people themselves. In the assumptions, the YCGN network will be open source tool – widely available for new partners, enabling them to be involved in activities at each stage of project life. This continuing inflow of new institutions and involved entities from outside the main project consortium will ensure

survival of the network in the future, better adaptation to changing conditions and its continuous development and innovation.

SUSTAINABILITY ASSESSMENT OF POWER SECTOR IN EU

Dalia Štreimikienė¹, Yuriy Bilan², Urszula Mentel³

¹Lithuanian Institute of Agrarian Economics, ²University of Szczecin,

³Technical School in Rzeszow

The paper deals with sustainability assessment of electricity sectors in EU member states. Measuring sustainability of electricity supply systems is of the main driving forces in discussion on sustainable energy development. There are several studies developed aiming to propose the evaluation criteria and tools that reliably measure sustainability in order to select the best electricity supply alternative, to identify unsustainable power sector development trends, to provide providing policy makers with information on the integrated performances of the alternatives and to monitor environmental, social and economic impacts of electricity supply options. The wide range of measuring tools were developed showing the importance of this area of research. There are several approaches which have been widely applied for sustainability assessment assessment in electricity sector: indicators approach, input-output analysis, life cycle analysis approach etc. Most research for sustainability assessment in electricity sector applied MCDA. The aim of this paper is to provide sustainability assessment of electricity supply system in EU member states by applying integrated sustainability indicators. The study is based on a set of 10 sustainability indicators which provide a life cycle analysis of electricity generation options. The technologies are ranked using several MCDA for sensitivity analysis of conducted study. The indicator weights were established by applying experts survey. 20 electricity generation technologies were ranked. The renewable energy technologies such as solar, hydro and wind have received the highest scores.

COMPARATIVE SUSTAINABILITY ASSESSMENT OF COUNTRIES BASED ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Dalia Štreimikienė¹, Adam Płachciak²

¹Lithuanian Institute of Agrarian Economics, ²Wroclaw University of Economics

The main aim of sustainable development is to define viable schemes combining the economic, social and environmental aspects of human activity. These three areas must be taken into consideration by communities, companies and individuals. The ultimate goal of sustainable development is to find a coherent and long-lasting balance between economic, social and environmental aspects with support of institutional dimension. In September 2015, the world's governments signed a historic agreement to eradicate poverty, improve the living standards and well-being of all people, promote peace and more inclusive societies and reverse the trend of environmental degradation. The 2030 Agenda for Sustainable Development commits to promoting development in a balanced way, i.e., economically, socially and environmentally, and paying special attention to those people who are poorest or most excluded. It contains 17 Sustainable Development Goals (SDGs) with associated targets to assess progress. Sustainability assessment is increasingly advocated as the most important tool to contribute to the shift towards a more sustainable future. However, this is quite new and fast evolving concept and there are very few examples of effective sustainability assessment processes implemented around the world. There are various definitions of sustainability assessment. The main measures of sustainability assessment are indicators. Indicators are applied in other tools as well for sustainability assessment including modelling tools, accounting tools, multi-criteria analysis etc. The paper presents sustainability assessment of selected countries (Baltic States) based on Sustainable Development Goals. Several important economic, social and environmental indicators were selected for sustainability assessment of countries. The countries were ranked using a weighted sum multi-attribute utility method. The indicator weights were obtained through a survey of 50 academics from the fields of environmental science. Sustainability assessment provided that Estonia is the best performing country following by Lithuania.

PASLAUGŲ VALDYMAS SKATINANTIS RACIONALŲ JŲ VARTOJIMĄ SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SEKTORIUJE

Rimantas Stašys, Kristupas Žegunis
Klaipėdos universitetas

Sprendžiama problema – lėtinių neinfekcinių susirgimų ir hospitalizacijų dėl šių ligų komplikacijų nuoseklus didėjimas parodo informacijos apie profilaktikos ir ankstyvos diagnostikos reikšmę trūkumą. Augantis konsultacijų skaičius antrajame ir trečiajame sveikatos priežiūros lygmenyse ir atitinkamai mažėjantis pasitikėjimas šeimos gydytojo institucija yra vienas pagrindinių veiksnių, darančių neigiamą poveikį sveikatos priežiūros sistemos efektyvumui. Kokie sveikatos priežiūros valdymo pokyčiai skatintų racionalų išteklių vartojimą ir efektyvų resursų panaudojimą?

Tyrimo tikslas – pateikti sveikatos priežiūros valdymo, skatinančio racionalų paslaugų vartojimą ir efektyvų resursų panaudojimą, strategines kryptis.

Siekiant nustatyti lėtinių neinfekcinių ligų dinamiką Klaipėdos apskrityje, buvo surinkta, susisteminta ir išanalizuota Klaipėdos teritorinės ligonių kasos 2013 - 2016 metų statistinė informacija.

Pagrindinis Lietuvos sveikatos priežiūros reformos tikslas - užtikrinti nemokamą, savalaikį ir visiems prieinamą gydymą. Europos Sąjungos institucijų, teikiančių rekomendacijas, išvadose siūloma stiprinti šeimos gydytojo instituciją, ugdyti bendruomenę organizuojant švietimą, skatinantį sveiką gyvenimo būdą, informuojant apie ligų profilaktikos ir ankstyvos ligų diagnostikos būtinybę. Tačiau statistika rodo, kad stacionarių lovų skaičius Lietuvos ligoninėse yra vienas didžiausių visoje Europos Sąjungoje, o ir gydymo įstaigų, teikiančių stacionaro paslaugas, tinklas yra vienas plačiausių. Todėl darytina išvada, kad sveikatos priežiūros sistema yra orientuota į ligų pasėkmių, bet ne priežasčių gydymą.

Klaipėdos teritorinės ligonių kasos statistinė informacija identifikavo augantį lėtinių neinfekcinių ligų ir jų komplikacijų skaičių. Būtent profilaktikos ir ankstyvos diagnostikos neefektyvus panaudojimas yra vienas pagrindinių veiksnių, lemiančių didelį hospitalizacijų, dėl ligų komplikacijų, skaičių. Vertinat statistinę informaciją, taip pat matomos nepasitikėjimo šeimos gydytojo institucija tendencijos. Tai rodo mažėjantis apsilankymų skaičius ir augantis poreikis konsultacijų antrame ir trečiame sveikatos priežiūros lygmenyse.

Moderni ir šiuolaikiška sveikatos priežiūros sistema privalo būti orientuota į pacientą. Įvairiomis priemonėmis turi būti skatinama piliečių edukacija, visuomenės sveikatos specialistų veiksmai bendruomenės lygmenyje, šviečiant gyventojus, ir stipri šeimos gydytojos institucija, kur ligų kontrolė, jei jos diagnozuotos laiku, yra pigesnė lyginant su komplikacijų gydymu satcionarinėse gydymo įstaigose.

Tyrimas parodė, kad vėlyva lėtinių neinfekcinių ligų diagnostika yra pagrindinė ligų komplikacijų priežastis; augantis komplikacijų skaičius lemia augantį hospitalizacijų skaičių; augantis hospitalizacijų skaičius ir didėjantis komplikacijų gydymo poreikis didina valstybės Privalomojo Sveikatos Draudimo Fondo išlaidas; stebimas mažėjantis konsultacijų pas šeimos gydytojus skaičius yra iš dalies nulemtas pacientų nepasitikėjimu šia institucija ir galimybių padėti, sergant sunkia ligos forma, šiame lygmenyje ribotumais. Visuomenei trūksta informacijos apie ligų profilaktiką, sveikatinimą, ankstyvosios diagnostikos reišmę ir ligų kontrolės šeimos gydytojo kompetencijų robosė naudą.

Tyrėjų nuomone sveikatos priežiūros reformos strategiją būtina orientuoti į visuomenės švietimą, sveikatinimo reikšmės aiškinimą; siekiant laiku diagnozuoti lėtines neinfekcines ligas ir užtikrinti savalaikę susirgimų kontrolę, o taip sumažinant komplikacijų rizikas būtina stiprinti Šeimos gydytojo instituciją. Šios priemonės, tikėtina, sumažintų hospitalizacijų skaičių ir taupyti valstybės lėšas, skirtas sveikatos apsaugai. Be to, rekomenduojame kurti sveikatos priežiūros sistemos modelį, skatinantį pacientus rūpintis savo sveikata ir racionaliai vartoti sveikatos priežiūros sistemos resursus.

IMPLICATIONS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT FOR BUSINESS

Dalia Štreimikienė¹, Veselin Draskovic²

¹Lithuanian Institute of Agrarian Economics, ²University of Montenegro

The concept of sustainability or sustainable development is the most important today. The main aim of sustainable development is to protect the environment by fulfilling economic and social objectives. These 3 areas: economic, social and environmental must be taken into consideration by governments, communities, companies, individuals. 17 Sustainable Development Goals (SDGs) with associated targets to assess progress towards sustainable development were established in 2015. The good

governance, leadership and sustainable management practices are necessary. For the business enterprise, sustainable development means adopting business strategies and activities that meet the needs of the enterprise and its stakeholders today while protecting, sustaining and enhancing the human and natural resources that will be needed in the future. The aim of the paper is to analyse the implications of sustainable development for business. The paper investigates approaches of integrating the concept of sustainable development into processes of a business to follow sustainable development principles. The paper provides that this integration does not require the invention of new management methods but a new orientation: integration of sustainable development principles and SDGs into strategies; a greater accountability to non-traditional stakeholders and continuous improvement of reporting practices. The paper proves that SDGs provides good opportunities for sustainable business development as they cover very important issues for companies: poverty, health, education, climate change and environmental degradation. Companies can use the SDGs as framework to shape, steer, communicate and report their strategies, goals and activities, allowing them to capitalize on a range of benefits as decision-making through a sustainability lens supports long-term profitability of business.

SUSTAINABILITY ASSESSMENT OF INNOVATION STRATEGIES FOR ENERGY COMPANIES

Justas Streimikis¹, Mimo Draskovic²

¹Lithuanian Institute of Agrarian Economics, ²University of Montenegro

The rapid in new technologies determines growing interest in innovation of business enterprises in various sectors. In scientific literature it is observed that the implementation of innovation strategies in an organization is a complicated due to various barriers. Taking into account the facts that innovation in the organization is characterized by high risk and requires high financial resources, it is necessary to assess sustainability of innovation strategies implemented in enterprises. Sustainability assessment is increasingly advocated as the most important tool to contribute to the shift towards a more sustainable future. However, this is quite new and fast evolving concept and there are very few examples of effective sustainability assessment processes implemented around the world. The sustainability assessment can be performed by applying several approaches: (1) indicators

and indices, which are further classified into non-integrated and integrated, (2) product-related assessment tools with the major focus on the material and/or energy flows of a product or service from a life cycle perspective and (3) integrated assessment. The paper deals with sustainability assessment of innovation strategies in energy sector. The main types of innovation strategies applicable for energy sector were reviewed: semi-open, knowledge-intensive leadership innovation strategy; expansive, marketing-intensive leadership innovation strategy; process- & cost-oriented incremental innovation strategy and transformative, strategic innovating; responsive, service-oriented innovation strategy; product marketing- & scale-based follower innovation strategy. Sustainability assessment framework was applied for ranking innovation strategies in terms their economic, social and environmental impacts. The strategies were ranked using a weighted sum multi-attribute utility method. The indicator weights were obtained through a survey of 60 various fields including business, policy, and academia. The ranking provided that the semi-open, knowledge-intensive leadership innovation strategy is the most sustainable one following by expansive, marketing-intensive leadership innovation strategy.

**TARPTAUTINIO MOKSLO ŽURNALO „VADYBOS MOKSLAS IR
STUDIJOS – KAIMO VERSLŲ IR JŲ INFRASTRUKTŪROS PLĖTRAI“
(<http://mts.asu.lt/>) STRATEGIJOS METMENYS**

Julius Ramanauskas
Klaipėdos universitetas

Žurnalo leidėjai – Aleksandro Stulginskio universitetas (nuo 2006 m.) ir Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas (nuo 2012 m.). Žurnalas indeksuojamas šiose tarptautinėse duomenų bazėse: EBSCO Business Source Complete, CAB Abstracts, Ulrich’s, DOAJ, OAJI, IndexCopernicus (IC Journals Master List 2013), 6.51 points; ERIH PLUS, AcademicKeys.com; Google Scholar, CABI. Nuo 2006 m. žurnale buvo publikuoti daugiau kaip 900 straipsnių ir 2017 m. žurnalas buvo pripažintas Web of Science duomenų bazėje.

Žurnalo redaktorių kolegijos nariai – mokslo institucijų mokslininkai iš įvairių šalių: Belgijos, Baltarusijos, Italijos, Kinijos, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos, Moldavijos, Rusijos, Turkijos, Vokietijos, Ukrainos. Labai plati ir autorių šalių geografija: Anglija, Armėnija, Baltarusija, Čekija, Estija, Suomija,

Gruzija, Italija, Japonija, Jordanija, Latvija, Lenkija, Lietuva, Moldavija, Olandija, Rusija, Slovakija, Turkija, Vokietija, Ukraina.

Žurnalo vizija – tapti tarptautiniu vedančiuoju mokslo ir studijų bei praktikos institucijų žemės ūkio ir kaimo verslo vadybos bei ekonomikos srityse žurnalu, o misija – publikuoti socialinių mokslų srities (vadybos, viešojo administravimo, ekonomikos ir studijų), praktiškai ir / ar teoriškai susietus su kaimu, žemės ūkiu ir jo gamybos infrastruktūra, mokslinius straipsnius. Be to, žurnale publikuoti bendrojo pobūdžio teorinius išvardytų mokslo krypčių straipsnius.

Redakcijos tikslas – po 2 metų pasiekti gerą cituojamumą, kad padidėtų žurnalo tikimybė būti įtrauktam į „Journal Citation Reports“ bazę, kurioje suteikiamas Impact Factor.

Atlikus žurnalo SSGG (SWOT) analizę, nustatyti atskiri veiksniai: stiprybės, silpnybės grėsmės ir galimybės. Šių veiksmių tarpusavio įtaką (balais) įvertino ekspertai. Sudaryta matrica, kurioje susikirtimuose matyti stiprybių ir silpnybių su grėsmėmis ir galimybėmis savybės. Kiekvienos eilutės ir stulpelio galutinis rezultatas (balų suma), rodo atskiro veiksnio reikšmę žurnalo strategijos formavimo prioritetui: labiausiai teigiamos reikšmės – stiprybėms ir galimybėms, o mažiausiai neigiamos – silpnybėms ir grėsmėms.

Pateikta matricoje stiprybių ir silpnybių bei galimybių ir grėsmių kombinacija išryškino prioritetus, kurie turi būti naudojami formuojant žurnalo strategiją. Remiantis šia SSGG matrica, pasirinktos atitinkamos priemonės:

- pagerinti straipsnių kalbos taisyklingumą (ypač anglų kalbą);
- atnaujinti žurnalo internetinį puslapį;
- siekti didesnio tarptautiškumo:
  - didinti redaktorių kolegijos narių publikacijų svarbą (H indeksą), vertinant pagal „Web of Science“ duomenų bazę;
  - publikacijų pirmumas suteikiamas užsienio autoriams ir Lietuvos mokslininkams su bendraautorais iš užsienio;
  - autoriams rekomenduojama straipsniuose cituoti ne mažiau kaip 2–3 šaltinius iš žurnalų, indeksuojamų Web of Science / Scopus duomenų bazėse, ir vengti pernelyg daug citatų iš to paties regiono leidinių.

Author Index

- Baležentis, A., 11, Lithuania
Bilan, Y., 22, Poland
Borucińska-Dereszkiewicz, I.,
20, Poland
Čapienė, A., 17, Lithuania
Draskovic, M., 26, Montenegro
Draskovic, V., 25, Montenegro
Galnaitytė, A., 6, Lithuania
Gargasas, A., 13, 18, 19,
Lithuania
Jedik, A., 9, Lithuania
Klimas, E., 12, Lithuania
Kriščiukaitienė, I., 6, Lithuania
Kuliešis, G., 8, Lithuania
Kunauskas, A., 19, Lithuania
Mentel, U., 22, Poland
Namiotko, V., 6, Lithuania
Novickytė, L., 6, Lithuania
Pareigienė, L., 8, 10, Lithuania
Plachciak, A., 23, Poland
Ramanauskas, J., 27, Lithuania
Raupelienė, A., 14, Lithuania
Ribašauskienė, E., 7, 8,
Lithuania
Samuolaitis, M., 13, 18,
Lithuania
Stalgienė, A., 9, Lithuania
Stašys, R., 20, 24, Lithuania
Streimikiene, D., 22, 23, 25,
Lithuania
Streimikis, J., 26, Lithuania
Šumylė, D., 7, Lithuania
Tamulienė, V., 14, 17, Lithuania
Urmonienė, D., 16, Lithuania
Vidrevičienė, I., 16, Lithuania
Vilkė, R., 10, Lithuania
Žegunis, K., 24, Lithuania

The 3rd International Scientific Conference Economics and Management Science & Studies – Innovative Solutions: Book of Abstracts. June 21–22, 2018 / [Editors: T. Baležentis, I. Kriščiukaitienė]. Vilnius: Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas. 32 p.

ISBN 978-9955-481-66-9

Lithuanian Institute of Agrarian Economics

V. Kudirkos g. 18-2
LT-03105, Vilnius

Phone: (8 5) 261 4525
Fax: (8 5) 261 4524
E-mail: laei@laei.lt